

Täysistunto

Tiistai 23.5.2023 klo 13.59—15.45

6. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2022

Kertomus K 1/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Petteri Orpo: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, asian esittelijä, edustaja Ovaska.

Keskustelu

14.32 **Jouni Ovaska kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, ärade talman! Suomi toimi Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajamaana vuonna 2022. Puheenjohtajuus tarkoitti, että neuvoston työtä johtivat suomalainen presidentti ja varapresidentti ja että Suomen valtuuskunta isännöi Pohjoismaiden neuvoston 74. täysistunnon täällä Eduskuntatalossa syksyllä 22. Lisäksi Suomen valtuuskunta oli laatinut määrätietoisen puheenjohtajuusohjelman, joka ohjasi Pohjoismaiden neuvoston työtä viime vuonna.

Suomen puheenjohtajuusvuosi oli samalla pohjoismaisen yhteistyön juhluvuosi. Viime vuonna juhlittiin Pohjoismaiden neuvoston 70. juhluvuotta ja pohjoismaista yhteistyötä sääntelevä Helsingin sopimus täytti 60 vuotta. Suomen puheenjohtajuusvuoden keskeisin teema oli pohjoismainen hyvinvointimalli. Puheenjohtajuusohjelmassa korostettiin myös sosiaalisesti ja ekologisesti kestävää sekä turvallista ja rajatonta Pohjolaa. Lisäksi valtuuskunta halusi puheenjohtajuusvuoden aikana käydä keskustelua pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta.

Pohjoismaiden neuvoston toimintaa Suomen puheenjohtajuusvuonna leimasi vahvasti Venäjän helmikuussa 22 käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan. Sota on aiheuttanut Euroopassa vakavimman turvallisuuspoliittisen vaiheen sitten toisen maailmansodan. Pohjoismaiden neuvosto on tuominnut voimakkaasti Venäjän hyökkäyssodan kaikissa yhteyksissä vuoden aikana. Myös Pohjoismaiden hallitukset ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston puitteissa päättäneet jäädättää kaiken yhteistyön Venäjän ja Valko-Venäjän kanssa. Pohjoismaiden neuvosto pyrkii kuitenkin tukemaan Venäjän ja Valko-Venäjän oppositiovoimia. Hyvä esimerkki tästä tuesta oli syyskuussa Reykjavikissa järjestetty huippukokous Ukrainan ja Valko-Venäjän tilanteesta. Paikalle oli kutsuttu Ukrainan edustajia sekä Venäjän ja Valko-Venäjän oppositiota. Suomen valtuuskunta tapasi myös Valko-Venäjän oppositiojohtaja Svjatlana Tsih'anouskajan eduskunnassa joulukuussa.

Pohjoismaiden neuvosto on jatkanut tiivistä yhteistyötä monien kansainvälisten ja alueellisten parlamentaaristen järjestöjen kanssa. Yhteisiä huolenaiheita olivat Ukrainan tilan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

ne, energian saatavuuskysymykset, sotilaskumppanuudet sekä pakolaistilanne. Erityisesti yhteistyö Baltian maiden kanssa on ollut tärkeää, ja Reykjavikin huippukokous Ukrainan ja Valko-Venäjän tilanteesta järjestettiin yhteistyössä Baltian yleiskokouksen kanssa.

Ukrainan sota oli myös vahvasti fokuksessa Pohjoismaiden neuvoston syksyn täysistunnossa Helsingissä, kun Pohjoismaiden neuvoston jäsenet keskustelivat Pohjoismaiden pääministerien kanssa pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuudesta ja Pohjolan roolista Euroopassa ja maailmassa. Suomen puheenjohtajuusohjelmasta lähtöisin olevan tulevaisuuskeskustelun tavoitteena oli pyrkiä tekemään pohjoismaisesta yhteistyöstä tehokkaampaa ja strategisempaa. Turvallisuuskysymysten lisäksi huippukokouksen keskusteluissa keskityttiin ilmastoon, energiakriisiin sekä huoltovarmuuteen.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Sauli Niinistö toimi istunnon vieraspuhujana. Hänen puheessaan korostuivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Pohjolan ja lähialueiden muuttunut turvallisuustilanne sekä Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys. Presidentti Niinistö nosti myös puheessaan esiin pohjoismaisen brändin potentiaalin ja kannusti hyödyntämään pohjoismaisen yhteistyön renessanssia.

Nopeasti muuttuvan kansainvälisen tilanteen takia nähtiin tarve aloittaa Pohjoismaiden neuvoston kansainvälisen strategian päivitystyö Suomen puheenjohtajuuskaudella. Uusi strategia hyväksyttiin neuvoston teemaistunnossa Islannissa tämän vuoden maaliskuussa. Uudessa strategiassa on kolme painopistealuetta: turvallisuus Pohjolassa ja sen lähialueilla, sääntöpohjainen maailmanjärjestys ja pohjoismainen malli sekä kestävä kehitys Pohjolassa ja maailmalla.

Pohjoismaiden neuvostossa on noussut esiin myös kysymys, tulisiko pohjoismaisen yhteistyön perustana olevaa Helsingin sopimusta päivittää. Sopimuksen uudistamista tulisi harkita, jotta se paremmin kuvastaisi muuttunutta maailmantilannetta, erityisesti ympäristö- ja ilmastopolitiikan sekä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehitystä. Työ Helsingin sopimuksen päivitystarpeiden selvittämiseksi jatkuu neuvostossa tänä vuonna.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on jo pitkään ollut hyvin keskeisesti esillä Pohjoismaiden neuvostossa. Kun kaikki Pohjoismaat ovat Naton jäseniä, se tulee luonnollisesti edelleen nostamaan näitä teemoja esiin pohjoismaisessa yhteistyössä. Pohjoismaiden neuvoston, Pohjoismaiden parlamenttien puolustusvaliokuntien ja pohjoismaisen Nordefco-puolustusyhteistyön edustajien vuotuisissa kokouksissa on valinnut yksimielisyys siitä, että Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet kasvattavat pohjoismaisen puolustusyhteistyön mahdollisuuksia.

Lisäksi puheenjohtajuusohjelman turvallinen Pohjola -teeman alla Suomen valtuuskunta on peräänkuuluttanut Pohjolalle yhteistä kyberturvallisuusstrategiaa. Yhteinen varautuminen on ollut useita vuosia pohjoismaisen yhteistyön agendalla. Koronapandemia ja Ukrainan sota ovat entisestään korostaneet pohjoismaisen yhteistyön tarvetta tällä saralla. Huoltovarmuuteen ja yhteiskuntaturvallisuuteen liittyvä pohjoismainen yhteistyö olikin eri kokousten aiheena läpi vuoden.

Suomen puheenjohtajuusohjelmassa painotettiin myös pohjoismaisen hyvinvointimallin merkitystä. On selvää, että kaikki Pohjoismaat ovat tulevina vuosina suurien haasteiden edessä, ja tämän vuoksi Suomen valtuuskunta halusi puheenjohtajuusohjelman puitteissa kriittisesti arvioida pohjoismaisen mallin nykytilaa ja haasteita. Vihreä siirtymä, väestön ikääntyminen ja hyvinvointia rahoittavien henkilöiden määrän väheneminen ovat esimerkkejä pohjoismaisen hyvinvointimallin haasteista. Kaikki Pohjoismaat seisovat näiden samojen haasteiden edessä, joten olisi luontevaa löytää niihin ratkaisuja yhdessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

Suomen valtuuskunta korosti puheenjohtajuusohjelmassaan, että koronapandemian jälkeen on palattava rajattomaan Pohjolaan siten, että ihmiset ja palvelut voivat jälleen liikkua vapaasti ja esteettömästi Pohjolan alueella. Vapaa liikkuvuus on ollut pohjoismaisen yhteistyön kulmakivi, ja koronapandemian aiheuttama rajojen sulkeminen Pohjoismaiden välillä aiheutti paljon murhetta ja keskustelua. Tärkein tehtävämme onkin nyt syventää pohjoismaista integraatiota. Pohjoismaiden neuvoston tulee luoda hallituksille paineita poistaa rajaesteitä Pohjoismaiden väliltä pitämällä ajankohtaisia rajaestekysymyksiä aktiivisesti poliittisella agendalla.

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona voin todeta, että vaikka Venäjän hyökkäys Ukrainaan varjosti pohjoismaista yhteistyötä viime vuonna, on myös selvää, että kriisin keskellä lähimpien naapureiden ja ystävien merkitys korostuu. Yhteisessä rintamassa Pohjoismaat voivat edistää rauhaa ja vakautta sekä rakentaa kestävä ja turvallista tulevaisuutta Pohjolan asukkaille. Pohjoismaat ovat osoittaneet, että yhteistyöllä voidaan saavuttaa merkittäviä tuloksia. Presidentti Niinistön sanoin meidän tulee hyödyntää pohjoismaisen yhteistyön renessanssia ja vahvistaa yhteistyötämme, jotta voimme selviytyä nykyisistä kriiseistä ja valmistautua tuleviin haasteisiin.

Lopuksi haluan kiittää Suomen Pohjoismaiden neuvoston valtuuskuntaa aktiivisesta toiminnasta pohjoismaisen yhteistyön eteen puheenjohtajuusvuoden aikana.

Tack till er alla som har talat och arbetat för det nordiska samarbetet.

14.41 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 2022. Suomen puheenjohtajuuskaudella esiin nostettiin pohjoismaisen hyvinvointimallin tulevaisuus ja turvaaminen. Nosto on mielestäni enemmän kuin tarpeellinen, mutta pahoin pelkään, että Suomessa ei ole vielä täysin sisäistetty, ainakaan laajemmin eduskunnassa, sitä, että hyvinvointivaltion tulevaisuus ei ole itsestäänselvyys. Uskaltaisin jopa väittää, että jos asia ei mene kerta kaikkiaan jakeluun, Suomen tarina hyvinvointivaltiona tulee olemaan ohi. Siksi haluan nostaa esiin muutamia tärkeitä huomioita hyvinvointivaltion tulevaisuuden turvaamiseksi.

Suomi ottaa velkaa kymmenen miljardia euroa vuodessa, ja veronmaksajia kuritetaan uusilla maksuilla ja korkeilla veroilla. Mitään ei saa tienata, ja jos kuitenkin tienaa, verotetaan hengiltä, ja jos uskallat yrittää ja kehtaatkin epäonnistua, on valtio tuleva sinut tuomitsemaan velkavankeuteen seuraaviksi vuosikymmeniksi. Samaan aikaan rahaa kyllä riittää jakaa ympäri maailmaa, ja jos emme sitä velaksi tee, tulee kuulemma mainehaitta. On tämä uskomatonta. Tästä viimeiset neljä vuotta meitä muistuttavat edelleen: Kunnianhimoista ja tukiriippuvaista ilmastopolitiikkaa — velaksi. Kehitysapua — velaksi. Elpymispaketti — velaksi. Ja haitallista maahanmuuttoa — joko arvaatte? [Sebastian Tynkkynen: Velaksi!] — Aivan oikein. — Ei tämä kerta kaikkiaan ole pohjoismaisen hyvinvointimallin yhtälö.

Arvoisa puhemies! Aina kun poliittisessa keskustelussa nostetaan esiin jokin yksittäinen esitys leikkauksista, se kumotaan lähes poikkeuksetta argumentilla ”tämä ei pelasta valtiontaloutta”. On totta, että yksittäinen esitys ei kaikkea korjaa, mutta tämä suomalaisille veronmaksajille suorastaan hengenvaarallinen ja vastuuton asenne johtaa perikatoon, jossa valtio ja sen valitut edustajat eivät enää sisäistä, kuka ja ketkä tämän pöhöttyneen jär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

jestelmän ylläpidon maksavat. Voin kertoa: suomalaiset veronmaksajat, joita meillä ei ole riittävästi, toisin kuin monessa muussa Pohjoismaassa.

Arvoisa puhemies! Nyt on kerta kaikkiaan asenteen ja suunnan muututtava. Meidän on karsittava valtiolta pois kaikki sellainen toiminta, jonka merkitys suomalaisten hyvinvoinnille ja turvallisuudelle ei ole tarpeellista. Suomessa pesii politiikassa edelleen ikävä sosialismilta haiseva paise, joka on puhkaistava, kuten Ruotsissakin on osittain tehty ja vielä demareiden toimesta. Ymmärrän, että alkuunsa se saattaa aiheuttaa eräiden toimesta ”vastarintaa” kaduilla ja kabineteissa, Helsingin apulaispormestaria lainatakseni, mutta uskallan sanoa, että tämä sosialismin perintö on kuitenkin viimein tullut tiensä päähän. Ruotsissa sikäläiset demarit ymmärsivät jo aikoja sitten, että se, että verotetaan hengiltä kaikki, mikä liikkuu, ei ole pitkän päälle voittava strategia, jos haluaa huolehtia siitä, että elintärkeiden palveluiden rahoitus perustuu muuhunkin kuin velkarahaan. Antamalla ihmisille työkalut menestymiseen huolehdimme siitä, että meillä on jatkossakin maailmalla kateutta herättävä hyvinvointivaltio.

Arvoisa puhemies! On tehtävä asennemuutos. Meidän on sisäistettävä se, että työtä tekevät veronmaksajat rahoittavat tämän järjestelmän. Meidän täytyy hyväksyä se, että osalla heistä, jotka rahoittavat järjestelmäämme, on varaa valita. Verottamalla heidät henkiiheveriin he ennemmin tai myöhemmin lähtevät Suomesta karkuun johonkin, missä työnteoko arvostetaan ja pidetään kunniaissa. Meidän tulee tehdä kaikki tarvittavat toimet sen eteen, että Suomessa työn tekeminen kannattaa ja ihmiset uskaltavat yrittää ja jopa epäonnistua. Työstä on jätävä käteen muutakin kuin palkkakuitti täynnä kasvavia veroja ja niihin rinnastettavia maksuja. Yrityksille on annettava mahdollisuus menestyä ja investoida Suomeen. Pyörää ei onneksi tarvitse keksiä uudelleen, vaan voimme katsoa, mitä muissa Pohjoismaissa on tehty oikein.

Arvoisa puhemies! Veronmaksajat rahoittavat hyvinvointivaltion Suomelle ja suomalaisille. Muistetaan tämä, kun tässä arvokkaassa salissa päätöksiä teemme.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Garedew.

14.45 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ovat Suomelle tärkeitä yhteistyökumppaneita. On hienoa, että meillä on Pohjoismaiden neuvosto, jossa voidaan edistää Pohjoismaiden välistä yhteistyötä sekä vahvistaa pohjoismaista yhteenkuuluvuutta ja identiteettiä.

Nyt lähetekeskustelussa oleva neuvoston toimintakertomus käsittelee vuotta 2022, jolloin Suomi oli sen puheenjohtajamaana. Pohjoismaiden neuvosto antoi viime vuoden aikana useita hyviä suosituksia. Esimerkkinä vain muutama nosto: suositus vähentää pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten määrää tutkimalla siihen vaikuttavia tekijöitä sekä suositus tutkia hevoselinkeinoon merkitystä analysoimalla hevosen monipuolista yhteiskunnallista hyötyä ja sitä, miten hevoselinkeino voitaisiin vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Muutama sana aloitteesta, jolla haluttiin sisällyttää rasisminvastaisuus koulujen opetussuunnitelmiin. Totean ensin, että jokainen ihminen on yhtä arvokas ihonväristä ja muista ominaisuuksista riippumatta. Rasismiin tulee aina puuttua, mutta samaan aikaan tulee pitää huolta sananvapauden säilymisestä ja oikeudesta kertoa tosiasioista niin kuin ne ovat — esimerkiksi siitä, että ulkomaalaiset ovat oikeasti seksuaalirikostilastoissa yliedustettuina, millä jo itsessään on suora vaikutus rasismien kehitykseen. Parasta rasismien vastaista toimintaa on tiukka yhtenäinen maahanmuuttopolitiikka, jotta vääriä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

perusteilla maahan tulevat eivät pääse tänne tekemään rikoksia tai vain hyödyntämään ja hyväksikäyttämään yhteiskuntamme etuuksia. Tämä vähentää rasismia.

Hyvien aloitteiden lisäksi neuvostolta tuli useita suosituksia, jotka liittyivät ilmastotoimiin. Nostan esille suosituksen, jota vastustivat Vapaa Pohjola ja konservatiiviryhmä: kuhunkin maahan pitäisi perustaa nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvosto, joka velvoittaa hallitusta käsittelemään nuorten ehdotuksia, kuulemaan heitä päätöksissä sekä ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston suositukset — voitteko uskoa? Tässä suosituksessa pidän erityisen ongelmallisena kahta seikkaa. Ensinnäkin siinä pyritään määräämään maan hallitus käsittelemään ja ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston ehdotukset. Tällaisiin ulkopuolelta saneltuihin velvoitteisiin ei tule tietenkään suostua. Toiseksi: perustettava neuvosto toisi ilmastohysterian yhä konkreettisemmin nuorten silmille. Tätä nuorten ilmastoahdistusta, joka on muuttunut jo lähes ilmastouskonnoksi, vastaan tulee taistella, eikä lietsoa sitä nuoriin yhtään enempää.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vielä, että vihervasemmisto yritti ajaa Pohjoismaiden neuvoston kautta huume politiikan vapauttamista ihmisoikeuksien nimissä. Luojan kiitos, asian käsitellyt valiokunta piti aloitetta niin ongelmallisena, että se ehdotti, ettei Pohjoismaiden neuvosto jatkaisi sen käsittelyä. Meidän ei tule antaa minkäänlaista signaalia huumeiden käytön hyväksyttävyydestä. Huumeisiin kuolee jo nyt aivan liikaa nuoria, ja moninkertainen määrä menettää niille tulevaisuutensa. Toivon, että jatkossakin Pohjoismaiden neuvosto ajaa Pohjoismaiden etua eikä lähde mukaan erilaisiin ideologioihin tai koko maailman parantamiseen. — Kiitos. [Veronika Honkasalo: Sellainen hallituskumppani!]

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Merinen.

14.50 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Lainaus Pohjoismaiden neuvoston vuosikertomuksesta: ”Ministeri peräänkuulutti mielenterveyttä koskevan yhteistyön lisäämistä pohjoismaisella tasolla sekä EU:lle mielenterveysstrategiaa.” — Kyllä, peräänkuulutan samaa.

Nuorten mielenterveyden kriisiytyminen on yhteinen ongelma yhteisessä Pohjolassa. Siihen ratkaisujen löytäminen tulee olla osa yhteisen hyvinvointimallin rakentamista. Miksi emme yhdistäisi voimiamme juurisyiden tutkimiseksi ja siten ratkaisujen löytämiseksi? Meillä on mahdollisuus olla mielenterveystyön edelläkävijä, suunnannäyttäjä, jos tartumme tähän mahdollisuuteen.

Arvoisa puhemies! Toinen lainaus: ”Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille, että kuhunkin maahan perustetaan olemassa oleviin rakenteisiin perustuva edustuksellinen nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvosto, joka velvoittaa hallitusta käsittelemään nuorten ehdotuksia ja kuulemaan heitä olennaisissa ilmastoa ja biodiversiteettiä koskevissa päätöksissä ja esityksissä sekä ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston suositukset.” — Kyllä, tämä kuulostaa hyvältä ehdotukselta.

Olemme puhuneet paljon ilmastoahdistuksesta, ja se voi näyttäytyä monella tapaa. Yhtä helpottaa tutkia asiaa, toista helpottaa se, että hän ei kuule asiasta liikaa, ja kolmatta helpottaa se, että pääsee vaikuttamaan ilmastoa koskeviin teemoihin itse. Miksi emme ottaisi nuoria mukaan ilmastomuutoksen torjuntaan? Annetaan heillekin mahdollisuus vaikuttaa, sillä onhan kyseessä heidän tulevaisuutensa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Kvarnström.

14.52 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus herättää ajatuksia. Vuonna 2022 Venäjän Ukrainassa käymä hyökkäyssota muutti turvallisuuspoliittisen tilanteen, mikä vaikutti myös pohjoismaisen yhteistyön perusteisiin. Pohjoismaat tietenkin tukivat Ukrainaa yksimielisesti, ja Suomi ja Ruotsi päättivät hakea Naton jäsenyyttä. Myös Pohjoismaiden neuvostossa käsiteltiin paljon turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Venäjän ja Valko-Venäjän opposition edustajia osallistui viime vuonna Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen yhteiseen Islannissa järjestettyyn huippukokoukseen, jossa he kertoivat omista kokemuksistaan ja maidensa tilanteista.

Kaiken kaikkiaan tämä on historiallinen käännekohta Pohjoismaiden neuvoston 70-vuotisessa historiassa, koska turvallisuus- ja puolustuspolitiikka oli pitkään aihe, jota ei juuri käsitelty Pohjoismaiden neuvostossa. Viime vuonna jatkettiin tärkeää työtä yhteisen valmiutemme vahvistamiseksi. On edelleen ajankohtaista arvioida, miten pandemian hoidossa onnistuttiin ja epäonnistuttiin, ja huolehtia siitä, että Pohjoismaiden välinen yhteistyö toimii entistä paremmin tulevaisuudessa vastaavanlaisissa kriiseissä. Sama koskee myös niitä kysymyksiä, joita Suomi korosti puheenjohtajuusohjelmassaan, kuten sosiaalisesti ja ekologisesti kestävää sekä turvallista ja rajatonta Pohjolaa.

Ärade talman! Under Nordiska rådets 74:e session som hölls här i riksdagshuset i Helsingfors inledde rådets president Erkki Tuomioja med ett tal där han reflekterade över Nordiska rådets historia och framtid. I samma tal betonades att Nordiska rådet i fortsättningen bör satsa på medborgarnas välfärd och de globala utmaningarna.

Det är lätt att hålla med om detta. De beslut som fattas i Nordiska rådet behöver vara relevanta i folks vardag. Det är bra att planeringen med att se över det så kallade Helsingforsavtalet nu har inletts. Avtalet som reglerar det officiella nordiska samarbetet i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet måste leva i tiden. En förnyelse behövs om Nordiska rådet ska hållas relevant, om det ska vara ett organ som politiskt leder en nordisk gemensam utveckling, om vi ska gå i bräschens tillsammans på ett världsledande sätt. Nordiska rådet är ärligt talat inte i blickfånget i dag.

Samtidigt behöver vi minnas att det nordiska samarbetet sker i många olika former och i vardagen. Det att vi nordbor har möjlighet att träffas, studera och arbeta över landsgränser, det att nordiska samarbetet får en allt större roll inom näringslivet och att vi har möjlighet att ta del av varandras kultur och lära oss av varandra är saker som har stor betydelse för att vi ska nå våra gemensamma mål.

Arvoisa puhemies! Työtä rajaesteiden poistamiseksi ja niiden syntymisen ehkäisemiseksi on jatkettava. Eräs rajaeste, johon haluan tänään kiinnittää huomiota, on se, miten Pohjoismaissa suhtaudutaan hoitoalalla työskentelevien ammattipätevyyden rekisteröimiseksi vaadittaviin lupaprosesseihin. Muissa Pohjoismaissa työskenteleminen on tavallisempaa suomalaisten hoitajien keskuudessa, mutta muuttoliikettä tapahtuu myös toiseen suuntaan, ja Suomeen muuttaminen on nykyään aivan liian vaikeaa. Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomen Valviran rekisteröintiä edellyttävä prosessi on nimittäin hyvin hidas ja kallis. Ruotsissa koulutuksensa saanut henkilö voi joutua odottamaan rekisteröintiä pari vuotta ja maksamaan siitä 1 000 euroa omasta pussistaan eikä sen saamisesta ole silti mitään takei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

ta. Muissa Pohjoismaissa prosessi kestää muutaman viikon ja maksaa noin 50 euroa. Ennen rekisteröintiä työntekijän katsotaan olevan epäpätevä, mikä vaikuttaa palkan suuruuteen. Monet ovat kertoneet pitkistä käsittelyajoista ja saamistaan kielteisistä päätöksistä, joiden takia he ovat luovuttaneet. Se taas puolestaan johtaa siihen, että muut eivät edes yritä. Meillä ei ole varaa kohdella muista Pohjoismaista tulevaa hoitohenkilöstöä tällä tavoin, koska me tarvitsemme kipeästi lisää hoitohenkilökuntaa. Kelpoisuusvaatimukset tulisi yhdenmukaistaa kaikissa Pohjoismaissa.

Ärade talman! Verksamhetsberättelsen för Finlands delegation i Nordiska rådet stämmer till eftertanke. 2022 blev året då Rysslands anfallskrig mot Ukraina förändrade det säkerhetspolitiska läget och påverkade också det nordiska samarbetet i grunden.

Norden visade givetvis enighet i stödet till Ukraina och Finland och Sverige beslöt att ansöka om medlemskap i Nato. Försvars- och säkerhetspolitiska frågor har stått högt på dagordningen även i Nordiska rådet.

Företrädare från oppositionen i Ryssland och Belarus besökte i fjol Nordiska rådets och Baltiska församlingens gemensamma toppmöte i Island, där de berättade om sina personliga öden och om situationen i sina länder. Mycket av det här kan ses som en historisk vändpunkt i Nordiska rådets 70-åriga historia med tanke på att försvars- och säkerhetspolitiska frågor länge var ämnen som inte diskuterades speciellt mycket i Nordiska rådet.

Det viktiga arbetet att på olika sätt stärka vår gemensamma beredskap fortsatte under fjolåret och arbetet med att utvärdera pandemihanteringen och se till att Norden samarbetar bättre vid framtida kriser av den typen är fortsättningsvis aktuellt. Detsamma gäller de frågor som Finland som ordförandeland betonade i ordförandeskapsprogrammet, som ett socialt och ekologiskt hållbart samt säkert och gränslöst Norden. Alla frågor överskuggades förstås av kriget eller sattes i nytt ljus i en allvarlig tid, en tid som kräver starkt nordiskt samarbete, och i det sammanhanget är det också viktigt att lyssna på unga, vilket har nämnts här tidigare i debatten. — Kiitos, tack.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Keskisarja.

14.58 **Teemu Keskisarja ps:** Ärade talman! Vi sannfinländare har tidigare betraktat Nordiska rådet som en ganska meningslös relik eller skandinavismens fanbärare. Men världskartan förändras. I dag betyder nordiskhet ett alternativ till underkastelse i EU. Nordens små fria nationer kan förhindra övernationella hot tillsammans. Politikerna i Sverige och Danmark har redan vaknat upp för att skydda den svenska och danska identiteten och även etniciteten. Jättebra! Också Finland måste lära sig invandringspolitik som inte öppnar en bro för hela världens tiggare. Det nordiska samarbetet är en vågbrytare mot folkvandringens oväder.

Puhemies Petteri Orpo: Sitten yhteenveto ruotsiksi. — Suomeksi. — Liikaa vaihtoehtoja. [Naurua]

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Berg.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

15.00 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Pohjoismaiden neuvoston perustamisesta tuli viime vuonna kuluneeksi 70 vuotta. Pohjoismaiden neuvosto on historiansa aikana hyväksynyt monia tärkeitä toimenpiteitä maidemme integroimiseksi ja kestävyysedistämiseksi: kaikkea Pohjoismaiden passiunionista ja yhteisistä työmarkkinoista Joutsenmerkkiin. Siksi Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajuus vuonna 22 oli Suomelle suuri kunnia. Puheenjohtajuusohjelmassamme korostettiin sosiaalisesti ja ekologisesti kestävää sekä turvallista ja rajatonta Pohjolaa.

Tavoitteita kuitenkin varjosti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Sen takia turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on ollut etusijalla Pohjoismaiden neuvostossa, jossa siitä on käyty perusteellisia keskusteluja. Ukrainassa käytävä sota ja koronapandemiasta saadut kokemukset muistuttavat siitä, että Pohjoismaiden on viisasta vahvistaa maittemme yhteisiä siivilivalmiuksia ja yhteistä puolustuskykyä.

Ärade talman! Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har en viktig roll i att lösa gemensamma utmaningar i våra länder. I utskottet för välfärd i Norden, det utskott där jag är medlem, har vi diskuterat och tagit ställning till en rad olika medlemsförslag som bland annat berört estetiska injektioner och andra kirurgiska skönhetsingrepp, barnfattigdom och samarbete om den postvirala sjukdomen long covid.

Även den växande psykiska ohälsan bland barn och unga oroar oss i utskottet. Det är ett växande samhällsprogram i så gott som alla nordiska länder och därför har vår socialdemokratiska grupp i ett medlemsförslag krävt att vi samordnar kunskap och insatser i Norden.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme lisää tietoa nuorten mielenterveydestä. Maissamme oleva tietämys on koottava, jotta voimme jakaa tietoa, oppia toisiltamme ja keskustella siitä, mitä voimme tehdä lasten ja nuorten mielenterveyden parantamiseksi.

Skriini meni pimeäksi — hetki pieni.

Myös pohjoismaisen hyvinvointivaltion puolustaminen on tarpeen. Terveyserot kasvavat, ja meidän tulee panostaa yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden parantamiseen ja terveyserojen tasoittamiseen yhteiskunnassamme. Olemme yhdessä vastuussa siitä, että kaikki lapset saavat hyvän kasvuympäristön ja mahdollisuuden kehittyä omista lähtökohdistaan. — Kiitos, tack.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Suhonen.

15.03 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun käsittelyssämme on Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus, kiinnittyy huomioni neuvoston suositukseen numero 21 vuodelta 2022. Sen tavoitteena on pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten lukumäärän vähentäminen.

Neuvosto suosittaa ministerineuvostolle, että tutkitaan tilannetta eri Pohjoismaissa sekä maiden kokemuksia tekijöistä, jotka ovat kasvattaneet ja toisaalta vähentäneet pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten ja nuorten määrää, sekä tutkitaan ja vertaillaan pandemian vaikutusta lapsiperheköyhyyteen Pohjoismaissa.

Lapsiperheiden ja etenkin pienituloisten lapsiperheiden tilanteesta olen huolissani. Vielä enemmän olen huolissani uuden, tulevan hallituksen ohjelmasta ja siinä näistä heikoim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

massa asemassa olevien lasten kohtelusta. On selvää, ettei kepillä heidän asemaansa paranneta.

Kokemusten vaihto ja selvittäminen ovat tärkeitä, mutta lapsiperheköyhyudessa tarvitaan tekoja. Meillä ei ole varaa hukata yhtään elämää. Meiltä löytyy tietoa ja faktaa. Vasuu teoista ja tekemättä jättämisestä on meillä poliitikoilla.

Nyt väistävän hallituksen suuret uudistukset ja teot varhaiskasvatuksessa ja oppivelvollisuuden ikärajan nostossa sekä maksuttomassa toisen asteen koulutuksessa näyttävät todella isoina tekoina, etenkin lapsiperheköyhyysen taklaamisessa. Onko uudella oikeistohallituksella rohkeutta ja reiluuutta jatkaa lapsiperheiden asialla, vai sortuuko se näennäissäästämiseen?

Arvoisa herra puhemies! Tiedetään, että eriarvoisuuden ehkäisyssä elämän ensi hetkillä on merkitystä ja että köyhyys altistaa pahoinvoinnille. Perheiden tukeminen on parasta eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyä. Siksi esitän ja toivon rohkeutta, reiluuutta ja solidaarisuutta Säätytalolle.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Honkasalo.

15.05 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden yhteistyö on tärkeää ja tärkeämpää kuin ehkä pitkiin aikoihin, ja se koskee tällä hetkellä ennen kaikkea ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Noin vuosi sitten Pohjoismaiden neuvosto järjesti tosiaan Reykjavikissa tämän Ovaskan mainitsemän paneelikeskustelun, jossa oli Valko-Venäjän opposition, Venäjän opposition ja Ukrainan edustajia, ja se oli ehkä hienoimpia paneelikeskusteluja, joihin olen itse Pohjoismaiden neuvostossa osallistunut. Toivoisinkin itse, että meillä väylät pysyvät auki myös Valko-Venäjän oppositioon ja myös Venäjän oppositioon. He tarvitsevat tukensa yhteiskunnan muuttamiseksi, ja tällä hetkellä kokemus saattaa olla se, että heidät on unohdettu oman onnensa nojaan.

Nyt me muovataan meidän Nato-jäsenyyttä, ja tässäkin pohjoismainen yhteistyö on erittäin tärkeää. Itse toivoisin, että jatkossakin meidän ulko- ja turvallisuuspoliittinen referenssi ovat nimenomaan muut Pohjoismaat ja EU. Siinä on ehkä jonkunlaista paradigman muutosta näkynyt, mutta pidän sitä tärkeänä, että tämä referenssi pysyy, ja tässä erittäin keskeistä on ydinaseriisunta. Se, että me tehdään tässä yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa ja pyritään siihen, että koko Pohjola myös pysyy ydinaseettomana, on erittäin tärkeä tavoite.

Pohjoismaiden neuvostossa on keskusteltu paljon tietenkin myös pandemian aiheuttamista ongelmista, ja se toi edelleen erittäin keskeisellä tavalla esille nämä rajaesteet, joita on syytä purkaa jatkossa erittäin painokkaasti. Ehkä yksi ongelma on se, että ministerineuvostossa tällä hetkellä tämä ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja huoltovarmuus ei ole niin näkyvä tehtävänanto kuin sen pitäisi olla.

Mutta toivon tosiaan myös, että hallitusneuvotteluissa pohditaan läpileikkaavasti tätä pohjoismaista yhteistyötä ja sitä, miten sitä pyritään parantamaan. Tämä koskee meidän kaikkia yhteiskunnan sektoreita, myös esimerkiksi koulutusta, kulttuuria, tutkimusyhteistyötä. Tässä meillä on valtavia potentiaaleja jatkossa. Liputan itse todella lämpimästi pohjoismaiselle yhteistyölle myös jatkossa.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Kokko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

15.08 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että allekirjoittaneen heikohkolla ruotsin kielen taidolla edustaja Keskisarjan puheenvuoro kuulosti paremmalta ruotsiksi kuin suomeksi.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvosto on ehkä lähin yhteistyöelin, mitä Suomella on. Se yhdistää meitä pohjoismaisiin maihin sekä kielellisesti, kulttuurisesti että yhteiskunnallisesti ja on siinä suhteessa hyvin vahva sidos, joka meillä voi olla myös kansainvälisessä politiikassa. Tässä yhteydessä täytyy kiittää Pohjoismaiden neuvoston työnsä päättäneitä valtuuskuntaa sekä neuvoston ja samalla Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana toiminnutta Erkki Tuomiojaa.

Kun täällä jo aikaisemmat puhujat ovat viitanneet liittyen tähän Euroopan neuvoston perinteiseen rooliin ennen kaikkea tämmöisen kulttuurillisen, koulutuksellisen, sosiaalisen yhteistyön lisäämisenä, niin ehkä tässä muuttuneessa turvallisuusympäristössä myös Pohjoismaiden neuvoston turvallisuuspoliittinen rooli on entisestään korostunut. Ja toivon mukaan, kun Ruotsi nyt mahdollisimman nopeasti saadaan Pohjois-Atlantin liiton jäseneksi, tämä turvallisuuspoliittinen yhteistyö voi vahvistua vielä entisestään.

Mitä Pohjoismaiden neuvosto ehkä tässä maailmanajassa voi tuoda erityisesti Euroopan turvallisuuden kehitykseen, jos ajattelee nyt Ukrainan tilannetta, Ukrainan jälleenrakennusta ja tulevaisuuteen katsomista? On ehkä oikeastaan kaksi asiaa, missä Pohjoismaiden neuvosto voi toimia vahvasti: Ennen kaikkea siinä, miten vähemmistöjen oikeudet tulevat turvatuiksi — oli sitten kysymys kielellisistä vähemmistöistä, kulttuurillisista vähemmistöistä, siitä, miten ehyttä yhteiskuntaa pystytään rakentamaan pitämällä vähemmistöt tiiviisti mukana. Toinen asia koskee ehkä Pohjoismaissa vahvasti näkyvää itsehallintoa. Meillä juhlittiin viime vuonna Ahvenanmaan itsehallinnon satavuotista taivalta. Muutenkin Pohjoismaissa erityisesti alueellinen itsehallinto on kehittynyt hyvin vahvasti, ja ehkä tämä voisi olla myös yksi esimerkki siitä, miten keskushallinto ottaa vahvasti mukaan alueiden erityispiirteet myös sitten tässä muuttuneessa turvallisuusympäristössä. — Kiitokset.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

15.11 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on kertomus Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan viime vuoden toiminnasta. Toiminta on tullut itselleni hyvin tutuksi, kun olen viime vuosina päässyt Pohjoismaiden neuvostossa edustamaan Suomea perussuomalaisena kansanedustajana. Kun tätä pohjoismaista yhteistyötä seuraa sieltä aivan ytimeistä, suurin oppi ei välttämättä liity siihen, mitä pohjoismaisen yhteistyö pitää sisällään. Tätä suurempana pidän syventynyttä käsitystä siitä, mitä oikeastaan tarkoittaa harvinaisuus nimeltä ”pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta”. Termiä viljellään jatkuvasti, mutta sisäistetäänkö sen merkitystä kunnolla? En usko. Nimittäin nyt, kun meille on isketty päin näköä se tosiasia, että pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuus on vaarassa, siitä huolimatta edelleen osa puolueista haluaa lykätä välttämättömiä priorisointipäätöksiä — jatketaan vaan velkarallia, ja ehkä sitten myöhemmin asiat korjaantuvat. En voi käsittää tätä. Höttöiset unelmat on nyt laitettava syrjään. Meidän on pakko tehdä toimet, joilla valtiovarainministeriön paaluttama 6+3-tavoite tulojen ja menojen tasapainottamisesta saavutetaan: eli kuusi miljardia tällä vaalikaudella, kolme miljardia seuraavalla. Nämä luvut eivät perustu toiveajattelulle vaan kylmille faktoille hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

Arvoisa puhemies! Väestö vanhenee, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että se tulee tiukentamaan valtiontaloutta vuosikymmeniä tästä eteenpäin. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä tulee kasvamaan seuraavat 50 vuotta. Palvelutarve kasvaa, ja se tulee vaatimaan paljon rahaa. Lähivuosien jälkeen talouskasvun ennustetaan olevan reilua prosenttia vuodessa. Se ei tätä kustannuspommia yksin tule ratkaisemaan, vaikka kuinka toivoisi. Tästä vuodesta eteenpäin julkisen talouden vuosittainen alijäämä kasvaa ja tulee pysymään suurena hamaan tulevaisuuteen, jos mitään ei tehdä. Eli velkaannumme joka vuosi valtavasti lisää. Kaikki se tulee valtavan 145 miljardin velkavuoren päälle, joka valtiolla on jo tällä hetkellä. Arvoisa puhemies, talouden kokoon suhteutettuna se on reilut 70 prosenttia bruttokansantuotteesta, jolla sijoitumme EU-maiden vertailussa keskikastiin. Jos jatketaan nykyisellä polulla, vain 13 vuodessa tuo luku karkaa yli 100 prosentin ja jatkaa edelleen kasvuaan. Mutta jos saadaan toteutettua kriittinen 6+3-säästötavoite, pysähtyisi kasvu nykyiselle uralle, reiluun 70 prosenttiin. Tällä hetkellä yli 100 prosentin velkaluvuissa ei ole Kreikan lisäksi kuin viisi maata. Me olisimme siis hyvin pian osa tuota joukkoa. Kaikki tuntevat Kreikan maineen, mutta miksi maa ajautui siihen pisteeseen? Siksi, että maan julkinen talous eli yli varojensa — juuri niin kuin Suomessa on nyt käymässä. No, miten kreikkalaisille sitten kävi, kun homma lopulta kosahti? Seurasi 12 vuoden valvontajakso, jossa taloutta pakotettiin väkisin kestävämmäksi. Vasta nyt maassa alkaa näkymään merkkejä paremmasta. Tätä ennen on jouduttu leikkaamaan eläkkeitä, on jouduttu leikkaamaan palkkoja, on jouduttu leikkaamaan sosiaalietuuksia ja on jouduttu leikkaamaan koulutuksesta. Miljoonien kansalaisten elintaso koki romahduksen. Tätä samaa tarkoittaisi Kreikan tie, josta nyt varoitetaan. Jotta se voitaisiin vielä välttää, kipeitäkin päätöksiä kannattaa nyt tehdä. Se on paljon pienemmän pahan tie.

Arvoisa herra puhemies! Meidän ei olisi ollut pakko ajaa itseämme veitsenterälle. Muut Pohjoismaat tarjoavat meille mallia, johon pitää löytyä uskallusta tarttua. Kun meillä Suomessa pelotellaan maahanmuuttopolitiikan kiristämisen seurauksista ja mainehaitasta, muissa Pohjoismaissa maahanmuuttopolitiikan kiristäminen on nähty tuiki tarpeellisena uudistuksena. Tanskassa tiukka maahanmuuttopolitiikka edesauttaa tulijoiden integroitumista yhteiskuntaan eikä esimerkiksi laaja sosiaaliturva ole maahanmuuttajalle automaatio. Rima kansalaisuuden saamiselle on asetettu paljon Suomea korkeammalle. Siinä sitä pohjoismaista mallia, josta voidaan ottaa opiksi. Eroa Suomen ilmapiiriin alleviivaa, että Tanskan sosiaalidemokraattinen pääministeri on pitänyt eurooppalaisten demarien maahanmuuttopolitiikkaa liian liberaalina ja on jatkanut tiukan maahanmuuttopolitiikan puolustamista. Koska tähän heräävät Suomen demarit? Eivät varmaan vielä hetkeen herää. Ruotsissa löysän maahanmuuttopolitiikan tiukentamistarpeeseen on herätty kunnolla vasta nyt, mutta talouden ongelmia on taklattu kauan aikaa sitten. Ruotsissa on tartuttu aiempien vuosien aikana erityisesti uudistuksiin, joilla työn verotusta on saatu alemmas. Tällä hetkellä Ruotsissa keskituloiselle palkansaajalle jää 2 500 euroa enemmän käteen kuin Suomessa. Se on valtava ero.

Arvoisa puhemies! Työnteko kannattaa, ja se luo hyvinvointia, jonka tulokset alkavat kertaantumaan pitkällä aikavälillä. Kun valtion talous on kunnossa, tähän on varaa. Maahanmuuttopolitiikan järkevöittämisen pystyy toteuttamaan heikommassakin taloustilanteessa vaikka heti. Se on säästötoimi. Ei ole sattumaa, että Ruotsi ja Tanska ovat EU:n velkavertailussa viiden parhaimman maan joukossa. Tämä on se joukko, mihin meidänkin pitää pyrkiä. Nyt olemme kuitenkin siinä tilanteessa, että kysellään jo, olemmeko enää edes Pohjoismaa. Maantieteellisesti kyllä, mutta taloudellisesti olemme lipeämässä aivan muu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

hun porukkaan. Pian se tarkoittaa, että me emme myöskään palvelujen ja sosiaaliturvan osalta ole muiden Pohjoismaiden kastissa. Siksi tarvitaan nyt sitä, että joku heittää köyden uppoavan Suomen ympärille, kiskoo sen suosta ja tekee tarvittavat päätökset. Kreikka näyttää meille, miten vaikeaa sieltä suosta on nousta, jos sinne uppoaa silmiään myöten. Suonsilmään on uppoamassa nyt suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, joten aikaa ei ole enää hukattavaksi. Vielä sieltä päästään omin jaloin ylös, kun niin päätetään. — Kiitos. [Kimmo Kiljunen: Ei ollut ihan asiassa!]

Puhemies Petteri Orpo: Ja edustaja Räsänen, Joona.

15.18 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka Pohjoismaiden neuvoston rooli ja profiili on varmaan tässä vuosikymmenten saatossa muuttunut — ja joku voisi sanoa, että pienentynyt — niin silti toivon, että tällä foorumilla edelleen Suomi ja Suomen parlamentin jäsenet ovat aktiivisia, sillä on vaikea kuvitella mitään muuta viiteryhmää maailmassa, joka kykenisi samanaikaisesti huolehtimaan siitä, että hoidetaan ekologinen kestävyys, taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen kestävyys. Ja tätä kun me tarkastelemme maailman mittakaavassa, niin pohjoismainen hyvinvointimalli on keskeinen tekijä sille, miten näissä kaikissa Pohjoismaissa on kyetty näitä asioita samanaikaisesti viemään eteenpäin, ja siihen viiteryhmään Suomen pitää edelleen kuulua.

Arvoisa puhemies! Totta kai myös akuutimmat kysymykset liittyen vaikkapa turvallisuustilanteeseemme tai työvoiman liikkuvuuteen ovat sellaisia asioita, joissa entisestään voisimme tehdä yhteistyötä muiden pohjoismaisten kumppaneidemme kanssa. Mutta, arvoisa puhemies, kun puhutaan pohjoismaisesta hyvinvointimallista, niin on totta, että siihen liittyy varsinkin Suomen osalta haasteita. Täällä istunnossa on moni tuonut esille sen, että kun me tarkastelemme hieman lähemmin näitä Pohjoismaita keskenämme, niin me huomaamme, että varsinkin Suomessa meidän tulopohjamme ei riitä kattamaan enää sitä pohjoismaisen hyvinvoinnin tasoa, mihin muissa Pohjoismaissa päästään. Se on ihan aito uhka, ja on syytäkin, että ihan koko eduskunta ottaa tämän uhan vakavasti. Varmasti voisi kuvitella, että tavoitteet ovat yhteneviä ja sitten vaan puolueiden välillä varmasti keinot hieman eroavat.

Arvoisa puhemies! Jos tarkastellaan hieman lähemmin, mikä on tämä Suomen keskeinen haaste pohjoismaisen mallin ylläpitämiselle tulevaisuudessa, niin se itse asiassa kilpistyy siihen, että toisin kuin muissa Pohjoismaissa meillä viimeiset 15 vuotta julkisessa taloudessa menot ovat nousseet tuloja nopeammin — viimeiset 15 vuotta. Siinä jokainen sinä aikana hallituksessa ollut puolue voi peiliin katsoa ja todeta, että muutosta pitää saada aikaan. Ja tosiasiallisesti nimenomaan tämä tulopohjan ohuus verrattuna muihin Pohjoismaihin selittää pitkälti niitä eroja, joita liittyy esimerkiksi julkisen talouden kestävyYTEEN.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, toivon, että kun lähdetään yksittäisiä asioita ottamaan ja vertailemaan Pohjoismaiden kesken, niin muistetaan se kokonaisuus. Monestihan me sorrumme itse kukin siihen, että poimimme rusinat pullasta. Vaikkapa se, että jokin yksittäinen asia toimii paremmin toisessa maassa, ei tarkoita sitä, että se monistettuna suoraan samalla tavalla parantaisi meidän yhteiskuntamme tilannetta kertaheitolla. Sen takia toivon, että olemme itsellemme rehellisiä, kun tätä vertailua teemme ja katsomme todella tätä kokonaisuutta ja pyrimme saamaan Suomessa aikaan sellaisia muutoksia, jotta voimme jatkossakin todeta, että meillä on myös täällä pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

Puhemies Petteri Orpo: Nyt tähän varattu aika on jo hieman ylitettykin, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.21.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.37.

Puhemies Petteri Orpo: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Peltonen.

15.37 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! On paikallaan antaa tunnustusta Pohjoismaiden neuvostolle sen ripeästä ja painokkaasta reagoimisesta Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaan. Nopealla vastauksellaan neuvosto osoitti hyvin selkeäksi sen, että Pohjoismaat seisovat vankasti Ukrainan tukena. Sodan puhjettua Pohjoismaat ovatkin tukeneet myös valtiollisella tasolla Ukrainaa monin tavoin konkreettisesti, ja hyvä niin.

Kun tässä kiitokset Pohjoismaiden neuvostolle annan, niin haluan erityisesti kiittää neuvostoa yhteydenpidosta Venäjän ja Valko-Venäjän oppositiot toimijoihin. Nämä ovat tärkeitä yhteyksiä, ja yhteydenpitoa arvostetaan varmasti myös maiden oppositiot toimijoiden taholla erittäin suuresti. Toivon ja luotan, että tätä yhteydenpitoa myöskin jatketaan.

Olemme, arvoisa puhemies, käyneet tässä salissa tänään välillä vähän värikästäkin keskustelua tämän Pohjoismaiden neuvoston toiminnan ympärillä, mutta rohkaisevaa ja kannustavaa on ollut kuitenkin huomata käytetyistä puheenvuoroista se, että tässä salissa yli ryhmärajojen vallitsee erittäin vahva tuki pohjoismaiselle yhteistyölle ja Pohjoismaiden neuvoston toiminnalle. Se on tärkeä asia tätä alkanutta vaalikautta, tulevia vuosia ja tulevaisuuttakin ajatellen.

Puhemies Petteri Orpo: Ja edustaja Bergbom.

15.39 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Honkasalo nosti esiin ydinaseettomat Pohjoismaat, ja haluaisin sanoa siitä muutamia huomioita.

Se on ihan totta, että Pohjoismailla ei ole ydinaseita, mutta nyt kun Suomi vihdoinkin on Naton jäsen ja toivottavasti mitä pikimmiten myös Ruotsi, niin se tarkoittaa sitä, että me kuulumme ydinasateenvarjon alle, [Eduskunnasta: Kyllä!] että näin se asia vain on. Eli toivottavasti edustaja Honkasalo, joka nyt ei ole täällä valitettavasti vastaamassa, ei tarkoittanut sitä, että me emme haluaisi kuulua tämän ydinasateenvarjon alle. Nimittäin tilanne on valitettavasti se, että maailma on kamala ja karu paikka ja tässä maailmassa on valtioita, kuten terroristivaltio Venäjä ja muita sekopäävaltioita, kuten Pohjois-Korea, jotka ovat tarvittaessa valmiina käyttämään ydinaseita, ja ydinaseita on kummasti helpompaa käyttää sellaisia valtioita vastaan, joilla ei ole sitä vasta-asetta tai ystäviä, liittolaisia, jotka kykenisivät torjumaan mahdolliset uhat näitä ydinaseita vastaan. Ja nyt kun me olemme tässä Natossa mukana, niin nämä ydinaseet suojaavat myös Suomea siltä, ja näin ollen Venäjältä on pelattu pois se kortti, koska meitä vastaan ei voida käyttää ydinaseita. Totta kai meidän täytyy tehdä kaikkemme sen eteen, että ydinaseita ei enää uusille valtioille tulisi, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

totta kai Suomi voi puhua sen puolesta, että ydinaseita ei koskaan käytettäisi ja niistä toivottavasti joskus luovuttaisiin. Mutta valitettavasti realistina on pakko todeta, että se ei näytä hirveän todennäköiseltä skenaariolta, koska kuten sanoin, maailma on karu paikka.

Lisäksi haluaisin nostaa esiin sen, että Pohjoismaiden neuvostossa on tuotu vihervasemmiston toimesta pöydälle nuorten ilmastoneuvosto, jota perussuomalaiset kunniakkaasti siellä kumppaneiden kanssa vastusti. Tästä ilmastoneuvostosta, jonka vihervasemmisto siellä nosti, tulee ensimmäisenä mieleen, minkäköhän takia tällainen on keksitty, että kasataanko se kenties lapualaisista mopopojista, jotka tulevat sitten sanomaan, että ”hei, polttoaineen hinta on liian korkea” tai ”nyt tämä menee vähän pitkälle”, vai kasataanko se ilmastoneuvosto sellaisista nuorista, jotka kenties jakavat vihervasemmistolaisen aatemaailman tarkoituksen ja ajatuksen. Tämä on se suurin pelko, ja siltä se vähän myös näyttää. Meillä on Suomessa tällainen Ilmastopaneeli, ja siitä kokemukset eivät varmaan kenelläkään ole kauhea myönteisiä. Olemme nähneet, miten siellä suorastaan onnesta hihkutaan joka kerta, kun Suomen hiilinielut ovat jälleen heikkenemässä ja täytyisi maksaa EU:lle päästöoikeuksista. Emme halua enää nuorille tällaisia, ja pidän muutenkin vastuuttomana sitä, että nuoret otetaan osaksi vihervasemmiston poliittista jatketta. — Kiitoksia, puhemies.

Puhemies Petteri Orpo: Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

15.41 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt on pakko puuttua edustaja Merisen puheenvuoroon. Nyt ollaan eduskunnassa, nyt löysien puheitten aika on ohi, ja nyt pitää oikeasti tietää niistä asioista, mistä puhuu. On käsittämätöntä, että edustaja Merinen totesi tässä, että ilmastoneuvosto on tärkeä, että nyt nuoret pääsevät vaikuttamaan sitä kautta ilmastopolitiikkaan. Olen itse ollut Pohjoismaiden neuvostossa Suomen delegaatiossa ja Kestävä Pohjola -valiokunnassa, joka tätä nuorten ilmastoneuvostoasiaa on käsitellyt. Jos sieltä lukee, mitä me ollaan jätetty sinne perustelutekstiä, niin voi ymmärtää, kuinka ongelmallinen tuo koko idea on, siis se, että on parlamentarismin ulkopuolella tällainen erillinen instanssi, joka ei ole vaaleilla valittu, ja siitä huolimatta tämän ilmastoneuvoston suositukset on Suomen hallituksen pakko käsitellä. Tämä on perustuslain vastainen. Se on ihan sama, kuinka monta kertaa täällä salissa tulee esittämään tällaisia löysiä puheita, että tämä on välttämätöntä ja tärkeää — tämä ei koskaan tule menemään läpi, ei ikinä. Siinä kohtaa, kun perustuslakivaliokunta alkaisi tällamoista käsittelemään, asiantuntijat nauraisivat tämän ehdotuksen pihalle. Millään instanssilla, vaikka kuinka tärkeä olisikin, ei ole oikeutta velvoittaa hallitusta käsittelemään omia esityksiään.

Tässä edustaja Bergbom toi erittäin hyvän näkökulman: keistä tämä nuorten ilmastoneuvosto sitten koottaisiin? Se on aivan satavarmaa, että tämä sama logiikka kuin mikä logiikka tällä hetkellä esimerkiksi Priden osalta menee — sieltä suljetaan ulos epämieluisia puolueita, ehkä epämieluisasti ajattelevia ihmisiä — tulisi olemaan ilmastoneuvostossa: joo, tehdään yhteistyötä, mutta vain niiden ihmisten kanssa, jotka ovat meidän kanssamme sataprosenttisesti samaa mieltä tästä ilmastopolitiikasta. Ei tämä ole kestävää. Ja meillä demokratiassa on nuorilla mahdollisuuksia osallistua politiikkaan: 18-vuotiaat voivat itse lähteä ehdolle, tulla valituiksi, voivat äänestää. Ja nuoremmatkin esimerkiksi voivat mennä kaduille osoittamaan mieltään. Siellä on kaikennäköistä elokapinaa ja muuta, mitä on itsekin tullut käytyä striimaamassa. Näitä osallistumisen mahdollisuuksia on, mutta se on ehkä tavallaan harhaluulo, että jotenkin niputetaan, että nuoret olisivat nyt yhtä mieltä täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2023 vp

tä ilmastoasiasta. Itse asiassa tällä hetkellä perussuomalaisten kannatus nuorten parissa on todella suurta, ja jos tällainen ilmastoneuvosto perustuslain vastaisesti perustettaisiin ja siellä olisi oikeasti demokraattinen edustus, niin saattaisipa olla sillä tavalla, että lähdettäisiin tekemään perussuomalaista ilmastopolitiikkaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.